

І Міжнародна наукова конференція «ВОЄННІ КОНФЛІКТИ ТА ТЕХНОГЕННІ КАТАСТРОФИ: історичні та психологічні наслідки» (до 35 роковин аварії на Чорнобильській АЕС)

4. Коваль М. В. Друга світова війна та історична пам'ять // Укр. іст. журн. 2000. № 3. С. 3-21.
5. Овсянникова О. А. Україна 2020: новий старий курс // *Современный миропорядок и его влияние на национальную безопасность Российской Федерации. Сборник материалов круглого стола (Москва, 27 августа 2020 г.)*. Москва : ВАПГШ ВС РФ, 2020. С. 361-372.
6. Олбрайт М. Фашизм. Засторога / [пер. з англ. О. Дем'янчук]. Київ : Вид-во «Форс Україна», 2020. 352 с.
7. Плохий С. Брама Європи / [пер. з англ. Р. Клочка]. Харків : Книжковий клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», 2016. 496 с.
8. Рекомендации «круглого стола» на тему «О противодействии попыткам фальсификации истории народов в ущерб интересам России» // *О противодействии попыткам фальсификации истории народов в ущерб интересам России. Сборник материалов*. Москва : Издание Совета Федерации, 2012. С. 34-40.
9. Сорокин П. А. Общедоступный учебник социологии. Статьи разных лет / [Ин-т социологии]. Москва : Наука, 1994. 560 с.

УДК: 159

Чаплак Я.¹, канд. психол н., доц.; Ілюк М.², практ. психолог; Лясковська А.-Х.¹, студ.

¹Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, Україна

²Горішньозалучанська гімназія Снятинської міської ради Івано-Франківської обл., Україна

КЛІПОВІЗАЦІЯ ІНФОРМАЦІЙНОГО ПРОСТОРУ ЯК НОВІТНЯ ТЕХНОЛОГІЯ СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНОГО ВПЛИВУ НА СУСПІЛЬСТВО

Chaplak Ya., Ph.D., Assoc. Prof.; Iiuk M., psychologist; Lyaskovska A.-H., student

CLIPOVISATION OF INFORMATION SPACE AS THE NEOTERIC TECHNOLOGY OF SOCIO-PSYCHOLOGICAL INFLUENCE ON SOCIETY

Стрімкий розвиток технологій сучасного кіберпростору посилює становлення такого різновиду загальнолюдської культури сьогодення, як «кліпова культура». Вона формується на основі інформаційно-комунікативних потоків (марафонів) на теренах Інтернету з тієї причини, що саме цифровий технологічний інструментарій сьогодення має неабиякий вплив на процес формування особистості. Тобто, на просторах цифрового світу за допомогою застосування сучасних технологій соціально-психологічного впливу формується кліпове мислення особистості та стає невід'ємною складовою життєдіяльності суспільства в цілому. Це зумовлено тим, що в конкурентних умовах інформаційно-комунікативні потоки прагнуть відобразити великий об'єм інформації з метою підвищення рівня прихильності аудиторії та збільшення її кількості [1].

А це, в свою чергу, призводить до того, що у процесі відтворення досить великої кількості тих чи інших властивостей об'єктів не беруться до уваги конкретні зв'язки між ними та можуть характеризуватися алогічністю, мозаїчністю, фрагментарністю інформації, високою швидкістю переключення між фрагментами того чи іншого інформаційного потоку тощо. Окрім цього, такий процес може призвести до спотворення цілісної картини світу особистості, або нав'язування конкретної моделі картини світу з певною метою [5]. Ці технології можуть кардинально змінювати не тільки світогляд окремої особистості, але й того чи іншого суспільства в цілому [4].

Сьогодні досить багато науковців дискутує щодо соціально-психологічного впливу на особистість в інформаційному середовищі (В. Барішполець, Д. Бойко, М. Кастельс, І. Зварич, Г. Почепцов, У. Тоффлер, Н. Юдіна, Г. Чуйко, Л. Чуйкова тощо), окрім цього, велика кількість праць присвячено дослідженню таких понять, як «кліпова свідомість», «кліпова культура», «кліпове мислення» (Н. Азарьонко, А. Василенко, Д. Горлач, С. Журавльов, І. Зварич, Т. Семеновських, С. Сімакова, О.Фрідман, К. Фрумкіна тощо). Більшість авторів зазначають, що саме кліповість на просторах цифрового світу надає можливість застосовувати технологічний інструментарій цілеспрямованого соціально-психологічного впливу на локальному та масштабному рівнях [2; 3; 7].

Окрім цього, на думку М.Бутиріної, процес побудови «штучної кліповості» на теренах інформаційного середовища створена не тільки на варіативності фрагментарності цілісної картини світу, але й на спотворенні властивостей символу (прецедентність, інформаційна компресія, аттрактивність, конвенціональність, проактивність, інтеграційний потенціал, адаптивність тощо), застосовуючи сучасний технологічний інструментарій соціально-психологічного впливу [3].

Саме технологічний інструментарій сучасних інформаційно-комунікативних потоків утворює досить складний конструкт кліпового середовища з високим рівнем динамічності в інформаційному просторі, що, в свою чергу, призводить до суттєвих змін у відносинах і взаємодії [4; 6]. Процес кліповізації загальнолюдської культури, що виступає основним атрибутом техногенного суспільства, перевантажує особистість як фізично так і психічно, ускладнюючи її адаптованість до життєдіяльності в цілому [5].

У свою чергу процес «штучної кліповості» може призвести до різноманітних варіацій хаотичності (безладу) в інформаційно-комунікаційних потоках. Потрібно зважати й на те, що під створенням «штучної кліповості» може приховуватися побудова «штучної хаотичності» з тією чи іншою метою. Особливо на теренах нестабільних суспільств такий процес досить важко контролювати та, в кінцевому результаті, «кліпова хаотичність» може перерости в процес «кліпової хаотизації» (постійне зростання безладу) [5]. І це призводить до того, що стає неможливим контроль такої штучно створеної хаотичності інформаційно-комунікативних потоків цифрового світу. Тому, на нашу думку, є досить актуальним є дослідження процесу кліповізації загальнолюдської культури тому, що ці процеси стали основним важелем впливу на теренах цифрового світу та не завжди є екологічними.

Література

1. Бойко Д.В. Логика абсурда [Електронний ресурс] / Д. В. Бойко // Психология и психотехника. - № 1 (64). 2014. – С. 12-21.
2. Бутиріна М. Символ як інструмент прикладних соціально-психологічних комунікаційних технологій / М. Бутиріна // Учёные записки Таврического национального университета им. В.И.Вернадского. – Серия «Филология. Социальные коммуникации». – 2011. – Т. 24 (63). – С.396-401.
3. Чаплак Я. В. Кліпова хаотичність як маніпулятивна технологія соціально-психологічного впливу в кіберпросторі [Електронний ресурс] / Я. В. Чаплак, Г. В. Чуйко // Психологічний часопис : збірник наукових праць / за ред. С.Д. Максименка. – № 3. – Том 13. – К.: Інститут психології імені Г.С. Костюка НАПН України, 2018. – С. 21-40.– Режим доступу: <https://doi.org/10.31108/2018vol13iss3pp21-40.16>.
4. Чаплак Я.В. Кліпова хаотичність як засіб абсурдизації та маніпулятивна технологія [Електронний ресурс] / Я.В. Чаплак, І.М. Зварич // Психологічний часопис : збірник наукових праць / за ред. С.Д. Максименка. – 2018. – № 14 (4). – К. : Інститут психології імені Г.С. Костюка НАПН України. – С.19-36.

5. Чуйко Г.В. Вплив інформаційно-комунікаційних технологій на формування кліповості індивідуальної та суспільної свідомості [Електронний ресурс] / Г.В. Чуйко, Я.В. Чаплак // Психологічний часопис: збірник наукових праць. – 2018. – № 14 (4). – К.: Інститут психології імені Г.С. Костюка НАПН України. – С.37-53.

6. Чуйко Г.В. Специфіка інформації в Інтернеті [Електронний ресурс] / Г.В. Чуйко, І.М. Зварич // Психологічний часопис : збірник наукових праць / за ред. С.Д. Максименка. – 2019. – Т.5. – Вип. 12. – К. : Інститут психології імені Г.С. Костюка НАПН України. – С.21-42. – Режим доступу: DOI: <https://doi.org/10.31108/1.2019.5.12.2>

УДК: 316.4.06:004.77

Чаплак Я., канд. психол н., доц.; Тритенко І. студ.,; Лясковська А.-Х., студ.
Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, Україна

КІБЕРСОЦІАЛІЗАЦІЯ ОСОБИСТОСТІ НА ТЕРЕНАХ ЦИФРОВОГО СВІТУ

Chaplak Ya., Ph.D., Assoc. Prof.; Trytenko I., student; Lyaskovska A.-H., student
CYBER-SOCIALIZATION OF PERSONALITY OF DIGITAL WORLD

Сучасній людині важко адаптуватися в суспільстві через кіберреволюцію на теренах цифрового світу, що характеризується високою динамічністю та виступає каталізатором кардинальних змін у соціумі. Новітні технологічні варіації інформаційного середовища призвели до формування новітньої культури та нових соціальних структур на основі того, що кіберпростір допомагає ефективно реалізовуватися з неймовірною швидкістю багатьом політичним, соціальним, економічним та іншим інституціям в досить широких масштабах. Це вказує на те, що суспільство вступило на ще невідомий для себе рівень розвитку з тієї причини, що в сучасній комунікації інформаційна складова все більше набирає значимості, але її не завжди можна перевірити на рівень екологічності [5]. І значимість цієї інформаційної складової постійно зростає за допомогою безперервного та інтенсивного прогресу в сфері кібертехнологій, збільшуючи, при цьому, вплив на суспільство та породжуючи, в певній мірі, відповідну залежність людей від інформаційно-комунікативних потоків. Тобто, ми сьогодні стали свідками динамічного етапу формування нових різновидів кіберкультури, соціалізації особистості (тобто, кіберсоціалізації) та прискореного процесу глобалізації системи масової комунікації в цілому під впливом безперервного та інтенсивного росту кібертехнологій, що посилює залежність суспільства від інформаційного простору. Кіберсоціалізація особистості – це процес адаптації людини в інформаційному середовищі [1].

Як зазначає В.Плешаков, вона розуміється як процес якісних змін структури самосвідомості особистості та мотиваційно-потребнісної сфери індивідуума, що відбувається під впливом і в результаті використання людиною сучасних інформаційно-комунікативних і комп'ютерних технологій в якості засвоєння та відтворення нею культури в межах персональної життєдіяльності [3]. Інформаційно-комунікативний простір кіберсередовища є дуже важливим механізмом соціалізації особистості в оточуючому середовищі тому, що за допомогою інформаційних соціальних мереж суспільна життєдіяльність людини переходить у технологічну віртуальну реальність, відбуваються суттєві зміни в психологічній та соціальній сферах життя людини. Отже, цифровий світ стає сьогодні реальною сферою життєдіяльності особистості, в певних випадках, кардинально змінюючи багато чого в самій особистості – коло інтересів, спілкування, стиль, звички, образ життя в цілому тощо. Тобто, медіанасичене інформаційне середовище сьогодні відіграє неабияке значення у формуванні особистості. Саме ж Інтернет-середовище є невід'ємним структурним